

1876. évi XIV. törvénycikk
a közegészségügy rendezéséről¹

ELSŐ RÉSZ

Egészségügyi intézkedések

I. FEJEZET

Általános határozatok

1. § A közegészségügy vezetése az állami igazgatás köréhez tartozik.

2. § Mindaz, mi a közegészség fentartására, javítására és a megromlottak helyreállítására szolgál, hatósági felügyelet és intézkedés, a közegészség elleni kihágások (7. §) pedig rendőri biráskodás tárgyát képezik.

3. § A hatóság a felügyeletet panasz bevétele nélkül is időnkénti szemlék és vizsgálatok által gyakorolja.

4. § A hatóságok felügyeleti és intézkedési hatáskörét, s erre nézve a felelősségi fokozatokat jelen törvény II. része szabályozza;

a hatóságok rendőri biráskodására nézve pedig következő fokozatok állapítatnak meg:

Elsőfokulag biráskodik:

a) nagy és kis községekben a szolgabíró;

b) rendezett tanácsú városokban a polgármester, vagy a tanács által e célra kijelölt helyettes;

c) törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőri (kapitányi) hivatal, illetőleg annak e célra kijelölt tagja vagy tagjai;

d) Budapesten a kerületi előljáróság e célra kijelölt tagja vagy tagjai;

e) a szász székekben és vidékeken a Királyföld törvényes szervezései az illető felügyelő vagy helyettese, a városokban a rendőri hivatal erre kirendelt tagja vagy tagjai.

Másodfokulag:

az a) és b) alatti községek és városokra nézve az alispán, a c) és d) alatti városokra nézve a városi tanács; a szász székekben és vidékeken a Királyföld törvényes szervezései a széki vagy vidéki tanács, illetőleg tisztség.

Harmadfokulag:

belügyminister.

5. § Az első és másodfoku rendőrbíróság egyenlő határozata csak akkor felelősséghatalmas, ha a büntetés 100 forintot illetőleg 20 napi fogságot felülhalad.

1 Szentelők: 1876. IV. 3. Kihirdetve: az országgyűlés mindkét házában 1876. IV. 8.

Egy évi időtartam alatt ugyanazon egyének által többször elkövetett azonos kihágásoknál a második és további elmarasztalás ellen - tekintet nélkül a büntetés mérvére - felebbezésnek csak a másodfoku rendőri bírósághoz van helye.

Felebbezéssel élni a rendőri bíraskodás eseteiben, midőn ez elkobzással köttetett össze, a határozat kimondásától számított 24 óra alatt, ha elkobzás nem alkalmaztatott, három nap alatt, egyéb közigazgatási intézkedéseknél a végzés kézbesítésétől számítandó 15 nap alatt lehet.

6. § A belügyminister felhatalmaztatik, hogy jelen törvény korlátai között a részletes szabályozásra megkivántató utasításokat kiadhassa; addig is a jelenleg fennálló közegészségügyi szabályok és utasítások, a mennyiben jelen törvénnyel nem ellenkeznek, érvényben maradnak.

7. § Jelen törvénynek, ugy az ennek alapján fentartott vagy kibocsátandó rendeleteknek vagy szabályzatoknak áthágásai, a mennyiben büntettet vagy vétséget nem képeznek, a fennálló, illetőleg az alkotandó s kellőleg kihirdetendő szabályrendeletek, vagy az eddigi gyakorlat szerint, ezek hiányában pedig 300 frtig terjedhető bírsággal és nem-fizethetés esetében 60 napra terjedhető fogsággal közigazgatási uton büntetendők.

A büntetés a kihágás mérvéhez arányosítható, s annak legmagasabb foka csak ismétlés esetében alkalmazható.

A bírságpénzek azon község pénztárába folynak, hol a kihágás elkövetett és közegészségügyi czélokra fordítandók.

8. § Az egészségre ártalmas tápszerek, italok és edények, valamint az egészségre káros vagy veszélyes oly anyagok, szerek és készítmények, melyeknek tartására az illető jogositva nincs, az előbbi §-ban említett büntetésen kívül, rendőrileg elkobozhatók és megsemmisíthetők. Mikor kell az elkobzásnak és megsemmisítésnek bekövetkeznie, azt részletesen az e tekintetben kiadandó szabályrendelet állapítja meg.

Ha ipari és tudományos czélokra szánt anyag, szer, vagy készítmény előállítására s tartására az illetők fel vannak jogositva (habár ezek az egészségre ártalmasok is), de az előállítás vagy árulás és tartás körül az egészség megóvása tekintetéből hatóságilag megállapított szabályok pontosan meg nem tartatnak: lefoglalásnak van helye.

A lefoglalás mindaddig tart, míg az óvszabályok szigoruan végre nem hajtatnak; ismétlés esetében elkobzásnak van helye.

II. FEJEZET

Intézkedések a közegészség előmozdítására és megőrzésére

9. § A belügyminister oly vidékeken, hol a halálozás - járvány nem léteben - a rendes arányt tetemesen fölülmulja s ennek elhárításáról az illető törvényhatóság sikerrel nem intézkednék: saját küldöttje által e körülmény okait kinyomoztatja és a szükséges intézkedések megtételét elrendeli.

A mennyiben pedig az ezen intézkedésekből eredő költségek egészben az illető községre vagy törvényhatóságra méltányosan nem lennének róvhatók: ezeknek az államkincstár által részben leendő viselése iránt a törvényhozó testületnek előterjesztést tesz.

10. § A lakhelyek légkörének tisztántartása tekintetéből, a hatóság az egészségre ártalmas posványok és mocsárok lecsapolását vagy kiszáraitását, a közegészség igényeinek megfelelő csatornázás rendszerének behozatalát, vagy más e tekintetben czélszerűnek bizonyult intézkedés megtételét, ugy szintén növényzet ültetését elrendeli.

A mennyiben az ebből eredő költség egyes községek erejét fölülmulná, e részben előbb a törvényhatóság és ha a költségeket fedezni ez sem birná, az állam segélyének elnyeréséért lépések tehetők.

A hatóság továbbá számos egyéneknek szűkebb lakásokba összezsufolását megakadályozza és intézkedik az utczák, terek, lakházak, iskolák, növeldek, gyárak, börtönök, vágóhidak tisztántartására, úgyszintén állati hullák és azok maradványainak eltakarítása iránt, szóval: mindannak eltávolítását, mi a légkört, talajt és vizet tisztátalanná teszi (például a kender- vagy lenáztatók) s mindannak létesítését, mi a közegészségügyet előmozdithatja, kényszer útján is eszközölheti.

11. § Lakházak építésénél a közegészségi feltételek figyelembe veendőek.

Az építészeti szabályokat, új építkezéseket illetőleg, tekintettel a helyi viszonyokra s a közegészségi szempontokra, szabályrendelet útján, az egészségügyi bizottmánynak meghallgatásával, a törvényhatóság állapítja meg.

Ujonépült vagy átalakított helyiségek lakhatása városokban csak kielégítő egészségrendőri szemle után engedhető meg.

Közegészségileg veszélyessé vált lakhelyeknek azonnali kiürítése hatóságilag elrendelhető.

Jelen törvény életbelépte előtt fennállott lakhelyek, épületek és ezek földfeletti és alatti tartozékai, ha egészségügyi tekintetben kifogás alá esnek, a hatósági figyelmeztetés után legfeljebb egy év alatt, az egészségügyi szempontoknak megfelelőleg, a tulajdonos által átalakítandók, vagy ha ez czélszerűleg eszközölhető nem lenne, használatuk eltiltandó és ha az egészségre még akkor is káros befolyással lennének, kisajátítás útján végkép eltávolítandók.

12. § A megelőzőtt §-ban említett esetben kisajátítás közegészségügyi tekintetből az egész ország területén alkalmazható.

A kisajátítási eljárásra az 1872:VIII. tc. 19., 20., 21. és 22. §-ai alkalmazandók.

Ily kisajátításoknál harmadfokulag a belügyminister határoz, az ipartelepek kisajátítását elrendelő határozatok elleni felfolyamodásokat pedig harmadfokulag a földmivelés-, ipar és kereskedelmi minister a belügyminister meghallgatásával dönti el.

13. § A vágóhidakon és mészárszékekben elárulás végett levágandó állat egészségi szempontból előleges szemle alá veendő.

Ha ezen szemle által igazoltatnák az, hogy a közfogyasztásra szánt állatnak húsa az egészségre ártalmas lenne, a levágatás a fentebbi célból meg nem engedhető.

Ezen szemlén kívül mindennemű nyilvánosan áruba bocsátott hús egészségi szempontból szintén vizsgálat tárgyát képezi.

Az ily alkalommal egészségellenesnek talált húsról nézve a 8-ik §-ban foglalt eljárásnak van helye.

14. § Ártalmas gyümölcsnek, gombáknak, valamint minden romlott, hamisított vagy ártalmas anyagokkal kevert tápszereknek és italoknak árulása, nemkülönben az ezek előállítására és eltartására szolgáló, egészségre ártalmas edényeknek készítése és használása tilos.

15. § A hatóság felügyel arra, vajjon a fennálló iparüzletek nem gyakorolnak-e a közegészségre ártalmas befolyást?

Intézkedik továbbá a közegészségre káros és veszélyes befolyások elhárítása s megakadályozása iránt oly iparüzletekre s foglalkozásokra nézve, melyek az 1872. évi ipartörvény alá nem esnek.

Végül intézkedik az iránt, hogy a nagyobb vállalatok és középítkezéseknél foglalkozó munkások ott, hol a helyi viszonyoknál fogva önmaguk elhelyezésükről nem gondoskodhatnak, az illető vállalat vagy középítkezés terhére kellőleg elhelyeztessenek és megbetegülésük esetén gyógykezeltessenek.

16. § Magán és nyilvános szülházak, a lelenczek és a dajkaságba adni szokott kisdedek szigorú hatósági és orvosrendőri felügyelet alá helyezendők.

17. § Gyógyszereszek mérgeket és méregtartalmu anyagokat csakis orvosi vényre szolgáltathatnak ki.

Méregtartalmu anyagoknak és gyógyszerféléknek kereskedők általi árulása külön szabályok által korlátoztatik.

18. § A hatóság intézkedik, hogy a házi, úgyszintén a ragadozó állatok által előidézhető veszélyek ellen, czélszerű övrendszabályok alkalmaztassanak.

III. FEJEZET

Intézkedés a gyermekek és iskolák iránt

19. § A gyermekek egészségi állapota hatósági felügyelet és intézkedés tárgyát képezi.

20. § A ki a gyermekek ápolására s gondozására törvényszerűleg hivatva van, vagy azt magára vállalta, tartozik a hét évnél fiatalabb gyermeket megbetegedés esetén mielőbb orvosi segélyben részesíttetni.

Ily gyógykezelésért a 48. §-ban említett díjszabály legkisebb mértékének csak fele követelhető.

21. § A 20. §-ban foglalt kötelezettség elmulasztása ott, hol helyben vagy a közegészségi körben orvos van, 10 frtig terjedhető bírsággal, esetleg két napi fogsággal büntetendő. E büntetés a kihágás mérvéhez arányosítandó s annak legmagasabb foka csak ismétlés esetében alkalmazandó.

22. § A gyógyköltség az illető kötelezettet terheli. Ha ez, vagy a gyermek vagyontalan, a községi (kör-) orvos által, ingyen gyógyíttatik, oly esetben pedig, midőn helyben a gyógykezelést községi vagy körorvos hiányában és a járási orvos akadályoztatása esetében más, ingyen gyógyításra nem kötelezett orvos végzi, vagy midőn a beteg gyermek községének határára kívül gyógykezeltetik, vagyontalanság esetében a költség a gyermeknek illetőségi községe által viselendő.

23. § Minden halottkém tartozik az orvosi gyógykezelés hiányában meghalt 7 éven aluli gyermekekről a községnek, ez pedig a közegészségi ügyekben elsőfoku hatóságnak jelentést tenni.

24. § Az, ki saját lakásán valamely csecsemőt szoptatás avagy kisdedeket dajkálás végett akar elvállalni, tartozik e szándékát a község előljárójának bejelenteni; ez - miután a dajka egészségi állapotát és azon helyiséget, melyben a csecsemő vagy kisdedek elhelyezése történnék, előzetes, orvosi vizsgálat alapján kielégítőnek találta, az engedélyt megadhatja, ellenkező esetben az engedélyt egyelőre megtagadja, s az ügyet a közegészségi tárgyokban elsőfoku hatóságnak határozathozatal végett bejelenti.

25. § Szoptatásra ugyanegy nő egy csecsemőnél többet nem vállalhat.

A dajkálásba adott csecsemőket a község előljárósága jegyzékbe venni tartozik.

A dajkák bánásmódját, a kisdedek táplálását és horgylétét első sorban a hatósági és községi orvosok, a hol pedig községi orvos nem létezik, a községi előljáróságnak e célra kirendelt tagja vagy tagjai gyakori szemlék által folytonosan ellenőrzik s a tapasztaltokról hatóságuknak jelentést tesznek.

26. § Altató vagy kábitó szereknek orvosi rendelet nélkül való alkalmazása, a mennyiben ez büntettet vagy vétséget nem képezne, minden egyes esetenél 5-20 frtnyi bírsággal, esetleg 4 napig terjedhető fogsággal büntetendő.

27. § A népiskolák közegészségi tekintetben a törvényhatóság felügyelete alá helyezettnek, a felügyeletet a törvényhatóság a kebelében levő közigazgatási bizottság vezetése s ellenőrködése mellett tisztvi orvosi s más tisztviselői által gyakorolja.

28. § Ragályos betegségben szenvedő tanulók a tanoda látogatásától mindaddig eltiltandók, míg orvosi bizonylat által ki nem mutatták, hogy tőkéletesen meggyógyultak és általuk ragályozás nem történik.

29. § A tanodában felmerült ragályos kóresetről a tanoda előljárósága, illetőleg a tanító tartozik a hatóságot azonnal értesíteni.

30. § Ha valahol oly ragályos vagy járványos kór esetei mutatkoznak, mely kór a tanulók egészségét nagy mérvben veszélyezteteti: ez a közigazgatási hatóság által a belügyi- és közoktatási miniszternek haladéktalanul bejelentendő, s egyszersmind a közönség tudomására is juttatandó.

31. § Az ily hivatalos értesítés után köteleztetnek a szülők és gyámok mindazon tanulókat a tanodától távol tartani, kik ragályos vagy járványos betegekkel érintkezésben voltak.

32. § A tanodai előljárásának jogában áll e körülményről magának személyes meggyőződést szerezni, valamint a ragálygyanus tanulókat a tanodáiba csak kielégítő orvosi bizonylat alapján bocsátani.

33. § Ha a ragályozás magában a tanodában történt, vagy ha a gyermekek és ifjak közt nagyszámu kóresetek fordulnak elő: a tanoda a betegülések tökéletes megszűntéig, a közigazgatási hatóság által bezáratható, miről azonban mindenkor a belügyi- és közoktatási minister értesítendő.

34. § Ezen rendszabályok járvány alkalmával az összes felsőbb tanodákra is kiterjesztendők.

A tudományos és műegyetemek ily okbóli bezáratása azonban a törvényhatóság előterjesztése alapján, a belügyminister által, a közoktatásügyi minister meghallgatásával történhetik.

35. § Az ezen rendszabályok ellen vétők, az eset súlyosságához képest 100 forintig, esetleg 20 napi fogságig terjedhető büntetéssel fenytendők.

IV. FEJEZET

Az állami fegyházakról és a börtönökről

36. § Állami fegyházakra a felügyelet közegészségí szempontból a belügyministert, az intézkedés pedig az igazságügyministert illeti.

Börtönökre nézve az ily felügyelet azon törvényhatóságot illeti, melynek területén az illető börtön van, a felügyeletet a törvényhatóság a közigazgatási bizottság vezetése s ellenörködése mellett, tiszti orvosa által gyakorolja, az intézkedés azonban az illető kir. ügyészség, illetőleg az igazságügyminister köréhez tartozik.

37. § Járvány kiütése esetén, az állami fegyház, valamint a börtön igazgatója erről a törvényhatóságban levő közigazgatási bizottságot azonnal értesíti, mely a tiszti főorvost, vagy annak akadályoztatása esetében más törvényhatósági orvost rögtön a helyszínére küldi.

38. § A megkivántató orvosrendőri intézkedések az illető fegyház vagy börtön igazgatójával és orvosával egyetértőleg állapítandók meg és haladéktalanul foganatosítandók, az esetről pedig, ugyszintén a tett intézkedésekről körülményes jelentés teendő a bel- és igazságügyministerhez.

Egyetértés létre nem jötte esetében a törvényhatósági főorvos véleménye dönt, és az intézkedések ennek alapján rögtön végrehajtandók; mi ellen a belügyministerhez felebbezésnek birtokon kívül van helye.

V. FEJEZET

Segélynyújtás balesetek alkalmával

39. § Rögtöni balesetek, valamint gyanítható tetszhalál alkalmával a segélynyújtás mindenkinek, ki ehhez tettel vagy tanácscsal járulni képes, kötelességében áll.

40. § Mindazok, kik foglalkozásuknál fogva gyakrabban jönnek azon helyzetbe, hogy baleseteknél segédkezet nyújthatnak, mint pl. hajósok, halászok, mozdony- és vonatvezetők, bányászok, rendőrök stb., a tetszhalálból felélesztésnek s a segélynyújtásnak lényegesebb eszközlésében oktatóndók.

41. § A hatóság intézkedik, hogy

a) népesebb városokban mentőintézetek állíttassanak, melyek a szükséges mentőeszközökkel és gyógyszerekkel ellátandók;

b) hogy a rögtöni balesetek által sujtottak megmentése és segélyzése iránt a lakosság népszerű oktatás által kellőleg felvilágosítottassék.

42. § A 40. §-ban említett eljárásra nézve az oktatás az illető vállalat vagy hatóság által, a 41. § eseteit illetőleg pedig a felnőttek oktatásával eszközzendő.

Mindezek és általában az egészségügy szempontjából főfigyelmet érdemlő szabályok a népiskolákban tanítandók.

Arra, hogy az ily oktatás megadatott-e, az egészségi ügyekben elsőfoku hatóság felügyelni tartozik.

VI. FEJEZET

Orvosi gyakorlat

43. § Magyarországon orvosi gyakorlatra csak annak van joga, ki az ország területén fennálló tudományos egyetemeken által kiállított orvosi oklevéllel van ellátva. Az ország területén eddig gyakorlatra jogosított orvosok azonban szerzett jogaikban továbbra is meghagyatnak.

44. § Külföldi egyetemeken okleveleket nyert orvosok gyógygyakorlata Magyarországon területén, a mennyiben nemzetközi egyezmények másként nem intézkednek, csak szabályszerű honosítás (nostrificatio) útján engedhető meg.

Hogy az Ő Felsége többi királyságai s országaiban fennálló egyetemeken részéről kiadott oklevelek, mennyiben esnek más szempont alá, és mennyiben tekintessenek Magyarországon érvényeseknek: az a kölcsönösség alapján a két kormány által állapittatik meg.

45. § A külföldi egyetemeken nyert orvos-, sebész- vagy gyógyszerésztudori címnek használatát az országban a kormány esetenként a fennebbi feltételek nélkül is megengedheti, de ez az illető szakmának gyakorolhatására az ország területén jogosultságot nem ad.

46. § Az ország területén gyakorlatra jogosított magánorvos bárhol szabadon letelepedhetik; köteles azonban a gyakorlat megkezdése előtt oklevelét az illetékes közigazgatási hatóságnak beiktatás és kihirdetés végett bemutatni. A bemutatástól fogva mindaddig, míg gyakorlatának megszüntetését a hatóságnak be nem jelenti, a rögtöni veszélyben forgó betegeknek díjazás mellett első orvosi segélyt nyújtani tartozik.

Az orvosoknak járvány esetében alkalmazásáról jelen törvény 84. és 85. §-ai intézkednek.

47. § A gyakorlatra jogosított orvos a gyógy mód alkalmazásában nem korlátozható, működésére nézve azonban az állam ellenőrködése alatt áll, és az általa elkövetett műhibákért felelős.

48. § A magánorvoslás díjazása kölcsönös megegyezéstől függ, hol ilyen létre nem jött, peres esetekben szakértők meghallgatásával a bíróság határozza meg a díjat, melynek legkisebb mértéke az egész országra kihatólag, azonban tekintettel a városok és községek különböző viszonyaira, fokozatosan a belügyminister által állapittatik meg.

VII. FEJEZET

Szülésznői gyakorlat

49. § Mindazok, kik bármily jogon, jelen törvény kihirdetéseig szülésznői gyakorlatot folytattak, abban továbbra is meghagyatnak.

A jogcím nélkül tényleg bábáskodó nők tartoznak egy év alatt a jogosultságot az alább következő módok egyikén megszerezni.

50. § Ezentúl szülésznői gyakorlatra csak az bocsáttatik, ki az ország területén érvényes szülésznői oklevéllel vagy tiszti főorvosi képesítő okmányokkal van ellátva.

Rendes oklevél megszerzésére azok köteleztetnek, kik valamelyik egyetem vagy bábaképezdétől 75 kilométert meg nem haladó távolságra laknak, ezen távolságon túl lakók addig, míg elegendő számú bábaképezdek állíttatnak fel az országban, a szülésznői gyakorlatra megkívántató jogosultságot a tiszti főorvosi képesítő okmány által is megszerezhetik.

Azonban az ily bába azon esetre, ha ugyanazon helységben egy okleveles szülésznő állandóan letelepedik, a gyakorlattól eltiltandó, ha csak magának 2 év lefolyása alatt rendes oklevelet nem szerzett.

51. § Törvényhatósági szülésznői szolgálatra csak rendes oklevéllel ellátott bába alkalmazható.

Községi szülésznői állomás betöltésénél rendes oklevéllel ellátott bába előnnyel bír.

VIII. FEJEZET

Kuruzslás

52. § A jelen törvény VI. fejezetének szabályai szerint orvosi gyakorlatra nem jogositott egyéneknek betegeket keresetképen gyógykezeltetni és díjazás mellett gyógyszereket rendelni tilos.

53. § Titkos összetételű gyógyszereknek használatra való készítése és árulása a belügyministertől erre kinyert, szakértői véleményen alapuló engedély nélkül mindenkinek tiltatik.

54. § Gyógyszerek avagy betegségek elleni óvszerek készítésére, továbbá oly felfedezésekre, találmányokra vagy javításokra, melyeknek alkalmazása közegészségi tekintetektől meg nem engedhető, szabadalom nem adatik.

55. § Bizonyos betegségek ellen javaslatba hozott gyógymód, avagy gyógyszernek megvizsgálása, s az eredményhez képest alkalmazásának engedélyezése iránt szakértők meghallgatásával a belügyminister intézkedik.

IX. FEJEZET

Kórházak és gyógyintézetek

56. § Köz- és magán-kórházak és gyógyintézetek az illető törvényhatóság meghallgatásával csak a belügyminister engedélyével állíthatók fel.

57. § Oly kórház vagy gyógyintézet, mely rendszeres igazgatással van ellátva és akként felszerelve, hogy a helyi, esetleg a vidéki szükségleteknek kielégítésén felül még megfelelő számú idegen illetőségű betegek befogadására is képes, közkórházi jelleggel felruházható.

58. § Az ily jelleggel felruházott kórházak kötelesek minden jelentkező beteget, legyen az helybeli vagy idegen illetőségű, magyarhoni vagy külföldi, személykülönbség nélkül ápolás és gyógyítás végett, míg a fekhely nem hiányzik, befogadni.

59. § Közkórházi jelleggel fel nem ruházott kórházak és gyógyintézetek csupán oly betegek felvételére köteleztetnek, kikre nézve berendezettek és idegen betegek befogadására, a rögtöni életveszély eseteit kivéve, nem szoríthatók.

60. § Állami kórházak és gyógyintézetek közvetlenül a belügyminister felügyelete és főigazgatása alatt állanak.

Ily kórházak és gyógyintézetek azonban - a fővárosban létezők kivételével - tisztasági, gazdálkodási s pénztári tekintetben a főispán által bármikor vizsgálhatók.

Minden egyéb köz- és magán-kórház és gyógyintézet felett az illető törvényhatóság a közigazgatási bizottság útján gyakorolja a közvetlen felügyeletet.

61. § A napi ápolási díjat állami és közkórházakban és gyógyintézetekben - az utóbbiakat illetőleg a törvényhatóság meghallgatásával - a belügyminister állapítja meg.

Az ápolási díjak rendszerint csak a kórház folyó kiadásainak fedezésére fordíthatók.

Magán-kórházak és gyógyintézetek ápolási díjait maguk szabják meg és a törvényhatóságnak bejelentik.

62. § Minden köz- és magánkórháznak és gyógyintézetnek megfelelő számú orvossal és ápolóval kell ellátva lenni.

63. § Kórházi főorvosi minőségben csak oly orvostudorok alkalmazhatók, kik legalább két évi gyakorlatot képesek kimutatni.

A kórházi gyakorlatnak, a műtői képesítésnek, ugyszintén a kórodai tanársegédi szolgálatnak kimutatása, az illetőnek más pályázó felett előnyt biztosít.

Kórházi másodorvos minden orvostudor lehet, ki az ország területén érvényes oklevéllel bír.

64. § Állami kórházakban és gyógyintézetekben az orvosi és tiszti személyzet a belügyminister által neveztetik ki.

65. § Az állami kór- és gyógyintézetek igazgatói, elsődorvosai s egyéb állandóan alkalmazott tisztviselői államhivatalnokok, mint ilyenek nyugdíjképesek és az államhivatalnokok iránt fennálló általános szabályzatok alá esnek. Az állami intézetek másodorvosai nem állandóan, hanem rendszeren csak két évre alkalmaztatnak.

66. § Törvényhatóságok tulajdonához tartozó kórházakban a törvényhatósági egészségügyi bizottság meghallgatásával az igazgató főorvos a főispán által, a kórház gazdasági ügyeit vezető segédszemélyzet pedig az alispán, illetőleg polgármester által, végre az egyéb orvosi személyzet az igazgató főorvos meghallgatása mellett a főispán által neveztetik ki.

A gyógyczélok elérésére meghatározott számban alkalmazott ápoló- és szolgátszemélyzetet az igazgató főorvos fogadja fel és bocsátja el.

67. § Ha magán egyén, társulat vagy testület közkórházat saját vezetése alatt tart fenn, az az orvosi személyzetet maga nevezi ki, de a kinevezést a főispánnak bejelenteni tartozik, ki csakis a törvényszerű képesítés hiánya vagy erkölcsi indokok alapján tehet kifogást a kinevezés ellen, melyre nézve végérvényesen a belügyminister dönt.

Ha azonban az ily egyén, testület vagy társulat a közkórházat nem maga vezeti, előterjesztésére a kinevezést a főispán eszközli.

68. § Községi kórházakban az orvosi személyzet a községi közegészségi bizottság véleményezése alapján, az alispán által neveztetik ki.

69. § A 66., 68. §-ok értelmében alkalmazott kórházi személyzet hivatala állandó; fegyelmi tekintetben ugyanazon eljárás alá esik, mely a törvényhatósági s községi egyéb tisztviselőkre nézve érvényben áll.

70. § Állami, törvényhatósági és községi kórházaknál és gyógyintézeteknél az orvosi állomások nyilvános pályázat útján töltenek be.

X. FEJEZET

Tébolydai ügy

71. § Mindazon gyógyítható és gyógyíthatatlan elmebetegek, kik a közbiztonságra veszélyesek, gyógyítás, illetőleg eltartás végett tébolydába helyezendők.

Ellenben nem közveszélyes, gyógyíthatatlan elmebetegek, továbbá ártalmatlan bányuk, buták és hülyék, vagyontalanságuk esetén, a mennyiben az őket eltartani köteles rokonok vagyonnal bírnának, ezeknek terhére, különben pedig illetőségi községeik által tartandók el.

72. § Arra, hogy valaki gyógyítás és ápolás végett tébolydába felvétethessék, közhivatalban levő orvostudornak és mennyiben kezelő orvosa már volt, ennek abbéli bizonyítványa, hogy az illető elmekórban szenved, szükséges.

73. § Állami elmeagyógyintézetekre nézve a megfigyelési rendszer léptetendő életbe. E szerint az elmeagyógyintézetekbe érkező minden beteg csak ideiglenesen vehető fel, s elmeállapota gondosan megfigyelendő.

Csak, ha a megfigyelés útján azon meggyőződés szereztetett, hogy az illető egyén kétségtelenül elmekórban szenved, vétetik fel véglegesen, az intézet igazgatójának személyes felelőssége alatt.

Az intézeti igazgató tartozik a véglegesen felvett elmebetegről készítendő leletet és orvosi véleményt a beteg illetékes bíróságának haladék nélkül megküldeni.

Magán-tébolydába és a kórházakban levő tébolydai osztályokba az elmebetegek véglegesen csak akkor vétethetnek fel, ha az illetékes bíróság az elmebetegséget megállapította, mely célból az érkező betegek a bíróságnál azonnal bejelentendők.

74. § Ha az iránt: vajjon az elhelyezett egyén valóban elmebántalomban szenved-e? hozzátartozói részéről kétely merülne fel, szabadságukban áll azon időpontig, míg az illető beteg biróilag elmekórosnak nem nyilvánított, annak elmeállapotát saját költségükön orvosi szakértők által külön megvizsgáltatni.

E szakértők azonban csakis az egyetemi orvos-tanári testület vagy az országos közegészségi tanács tagjai közül választhatók.

75. § Elmebetegnél személyes korlátozások és kényszereszközök csak szükség esetében a beteg és mások megóvására és csak orvosi rendelet folytán alkalmazhatók, a szükség elenyésztevel azonban haladéktalanul megszüntetendők.

76. § Felgyógyult, ugyszintén a megfigyelés folytán elmekórosnak nem bizonyult egének azonnal elbocsátandók.

XI. FEJEZET

Vasuti és hajózási közegészségügy

77. § Mindazon intézkedéseket, melyek által az országban levő összes vasutaknál és az országban közlekedő mindennemű hajóknál alkalmazott személyzet és munkások, továbbá ezen közlekedési intézetek tulajdonához tartozó gyárak és kőszénbányákban, ugyszintén a vasutak építésénél dolgozó munkások, különösen pedig az utasok egészségének lehető biztosítására megkivántatnak, az illető vállalatok meghallgatásával, a ministerium szabja meg.

78. § A vasuti és hajózási egészségügy az állam felügyelete alá helyeztetik.

E főfelügyelet különösen kiterjed a netáni szerencsétlenségek folytán történendő tömeges sérülések alkalmával megkivántató gyógyszerek, sebészi kötések és egyéb orvosi készülékek és szerek készentartására; továbbá az ezen közlekedési intézetek számára kiadott egészségi szabályzatnak pontos megtartására; az orvosoknak kellő mérvben alkalmazására; a munkásoknak mind a forgalomban, mind az épülőben levő vasutaknál kellő elhelyezésére, megbetegülésük esetén ápolásuk biztosítására; végül a járványok alkalmával megkivántató óvintézkedések mikénti foganatosítására.

79. § Ezen állami főfelügyelet teljesítése, nemkülönben a vasuti s hajózási egészségügynek részletes szabályozása a belügyi- és közlekedési ministerekre bízatik.

XII. FEJEZET

Járványok és ragályok

80. § Mihelyt valahol több egyén egyidejűleg ugyanazon betegségbe esik, vagy ha ragályos kórok esetei mutatkoznak, a községi előljárásának kötelessége ezt a közegészségügyi ügyekben elsőfoku hatóságnak azonnal bejelenteni, ki erről a törvényhatóságot értesíti.

E bejelentés tételére nemcsak az előljáróság, de az orvosok, lelkészek és tanítók, általában pedig mindazok köteleztetnek, kik ily betegülési esetekről tudomással bírnak.

81. § A törvényhatóság a járványt konstatálja, intézkedik a járvány elfojtása, illetőleg terjedésének meggátlása céljából a koronként fennálló járványszabályzatban foglalt óv- és gyógyeljárás pontos foganatosítása iránt.

Gondoskodik továbbá, a mennyiben a szükség úgy kívánja, a járvány folytán megbetegültek befogadására szolgáló kórházi helyiségek előállításáról, a kellő orvosi segélynyújtásról, a megkívántató gyógyszerkészlet megszerzéséről, a szükséges ápolási személyzet előállításáról és kitanításáról, a betegeknek az egészségesektől való elkülönítése keresztülviteléről, a szükölködők lehető ellátásáról, a fertőtlenítés foganatosításáról, a köztisztaság és vásári rendőrség pontos kezeléséről, ugyszintén a járvány terjedését előmozdító hatányok lehető megszüntetéséről. Intézkedik végül a járvány állásáról és terjedéséről szóló statisztikai adatok, ugyszintén a járvány keletkezésére, jellegére, lefolyására, tartamára stb. vonatkozó időszaki és zárjelentések előterjesztése iránt.

A törvényhatóságoknak jogukban áll ily esetekben hasonszenvi kórházakat, illetőleg kórosztályokat is berendezni.

82. § A családfő, iparos, gyáros vagy bányatulajdonos, ha családja, háznépe, segédei, tanoncjai, illetőleg munkásai között, továbbá a növelde-tulajdonos, ha növedékei között ragályos vagy járványos betegség ütött ki, tartozik a hatósági rendelkezés bekövetkezte előtt is, az illető betegeknek azonnal nyújtandó orvosi segélyről gondoskodni.

Ragályos járványoknál a szükséghez képest a kényszergyógyítás is elrendelhető.

83. § Járványok miatt a szárazföldön netán szükséges veszteg- és határzár csupán a kormány felhatalmazása folytán rendelhető el úgy utasokra, valamint a szállitmányokra nézve.

84. § A mennyiben a hatósági, községi, kincstári s állandóan alkalmazott orvosok a járvány folytán megbetegültek gyógykezelésére elégségesek nem volnának, a hatóság megfelelő díjazás mellett, járvány-orvosokat rendelhet ki.

A gyakorló orvos rendes működési területén a kirendelést elfogadni köteles; ezen kívül eső vidékre csak beleegyezésével rendelhető ki.

85. § Minden hatósági s minden gyakorló magánorvos tartozik járvány idejében a hatóságtól a járványügyre nézve nyert rendeletet teljesíteni. Ezen rendeletek azonban a 47-ik § rendelkezésével ellentétben nem állhatnak.

A járvány folytán megbetegültek részére kért első orvosi segély megadását vissza nem utasíthatja; valamint azon esetben, ha lakhelyén más orvos a gyakorlatot nem űzi, a további gyógykezelést is tartozik elvállalni.

86. § Az állam vagy valamely nyilvános alap szolgálatában állandóan alkalmazott orvosok, seborvosok és betegápolók özvegyeinek és árváinak, kiknek férjeik, illetőleg atyjukra nézve kellőleg igazolva van, hogy halálukat a járvány ellen történt alkalmaztatásuk okozta, nyugdíjazási ellátásra és nevelési pótléokra akkor is van igényük, ha az elhalt 10 évi szolgálati időt még be nem töltött volna.

87. § Törvényhatósági, községi és magánorvosok, seborvosok és betegápolók özvegyei és árvái, kiknek férjeik, illetőleg atyjuk, a hatóság felhívása folytán, járvány ellen alkalmaztattak, és kikről bebizonyult, hogy halálukat a járvány ellen történt alkalmaztatásuk okozta, szintén tarthatnak igényt nyugdíjra, ellátásra és nevelési pótléokra, és pedig az orvosok és seborvosok özvegyei és árvái, a mennyiben férjeik illetőleg atyjuk nagyobb fizetés élvezetében nem állottak, azon államtisztviselők özvegyeihez és árváihoz, kiknek férjeik, illetőleg atyjuk 1000 frtnyi fizetéses állásban voltak; a betegápolók özvegyei s árvái pedig az állami intézetekben alkalmazott betegápolók özvegyeihez és árváihoz hasonló összegben.

Az ily nyugdíj-ellátás és nevelési pótlék, a mennyiben a törvényhatóságnak nyugdíj-alapja nincs, szintén az államkincstárból fedeztetik.

88. § Nyilvános pénzalap szolgálatában állott orvosok, seborvosok és betegápolók özvegyeinek és árváinak ily járandóságai, ha az elhunytak halála saját szolgálata körében történt, az illető pénzalapból, ha pedig ezen kívüli alkalmazásban következett be, az államkincstárból fedezendő.

89. § A hatóság intézkedik, hogy ragályos betegségeknek - hova a bujakór is számítandó - nagyobb terjedelemben történt felmerülte alkalmával, az azokban szenvedő egyének gyógykezelés alá vétessenek.

Oly bujasenyvesek, kiknek gyógykezelése vagyoni állapotuk vagy házi viszonyaiknál fogva otthon nem eszközölhető, a legközelebbi polgári, sőt ilyenek hiányában, katonai kórházba is szállíthatók, hol teljes felgyógyulásukig visszatarthatók.

90. § A mely vidék lakosai között a bujakór oly mérvben van elterjedve, hogy annak elfojtására a fennálló rendszeres hatósági óv- és gyógyintézkedések elégségeseknek többé nem mutatkoznak és kórház is távol esik, ott, lehetőleg a ragálylepte vidék központján, szükség-kórházak állítandók fel államköltségen.

Ily kórházak csakis a ragály tartamára szereltetnek fel és megszünte után azonnal feloszlatatnak.

91. § A kéjelgési ügy, a mennyiben a közegészségre vonatkozik, rendeleti uton szabályoztatik.

XIII. FEJEZET

Védhimlőoltás

92. § A védhimlőoltási ügy állami intézmény; a hatóság a fennálló szabályok szerint intézkedik arról, hogy a védhimlőoltás a kellő segédlet kirendelésével akadálytalanul teljesíthessék.

93. § A védhimlőoltás, esetleg a felnőttek újra-oltása, évenként minden községben teljesítendő.

Szülők és gyámok, általában mindazok, kik gyermekekről gondoskodni tartoznak, kötelesek ezeket élüknek első évében, a mennyiben valóságos himlőt ki nem állottak volna, beoltani. Mennyiben halasztható el egyesek beoltása, az az orvos megítélésétől függ.

94. § A himlőoltás teljesítésére csak az van feljogosítva, ki Magyarország területén érvényes orvosi oklevéllel bír.

95. § A himlőoltás teljesítése s a himlőanyag szedése és megőrzése körül szükséges elővigyázat 1-10 forintig, esetleg 2 napi fogságig terjedhető büntetés terhe alatt pontosan megtartandó.

96. § Ha a himlőoltás következtében az oltó-orvos eljárása miatt a beoltott egészségére káros következmény vagy veszély háramlanék, az ügynek szakértői megállapítása után, fenyítő eljárásnak van helye.

97. § Az oltó-orvosok az oltásért, - a külön díjazottak kivételével - jó sikerrel beoltott egyének után az államkincstárból díjat nyernek.

98. § Az oltó-orvosok fuvarja az illető község részéről természetben kiállítandó, avagy megváltandó.

99. § A belügyminister intézkedik, hogy a védhimlőnyirk fentartása s annak a közintézetek és hatósági orvosok között himlőmag-szakadás vagy elfajzás esetében díjtalanul leendő kiosztása megtörténjék.

XIV. FEJEZET

Gyógyfürdők és ásványvizek

100. § Gyógyfürdőknek tekintetnek:

a) ásványfürdők, melyeknek egyes ásványforrásaikra nézve előzetesen teljesített pontos vegyelemzés alapján, szakértői vélemény által kimutattatik, mikép ásványvizük fontosabb kórok ellen hatályosan használható;

b) viz-fürdők, melyek kellő mennyiségű tiszta és üde forrásvizzel bírnak.

Minden gyógyfürdőnek az egészség és kényelem igényeinek megfelelő fürdő- és lakházzal, fürdő-szabályzattal, a fürdőidény alatt állandó fürdőorvossal és gyógyszerházzal kell ellátva lennie; szükséges továbbá, hogy a gyógyforrások a légköri kártékony befolyásoktól és mindennemű tisztátalanítástól megvédve legyenek; végül, hogy gondoskodva legyen a betegeknek egészséges eledellel való ellátásáról, valamint nyugalmaik és kényelmük megóvásáról.

A fürdőorvos kinevezése a főispánnak bejelentendő, ki csak a törvényszerű képesítés hiánya, vagy erkölcsi indokok alapján tehet ez ellen kifogást, melyre nézve végérvényesen a belügyminister dönt.

101. § A gyógyfürdői elnevezésre az engedélyt, ha okmányilag kimutattatik, mikép az előbbi §-ban említett kellékeknek meg van felelve, a törvényhatóság meghallgatásával a belügyminister adja meg.

Ily fürdőkben a hőmérséki és lebeszeti viszonyok a fürdő-idény alatt pontosan feljegyzendők.

102. § A gyógyfürdők emelése tekintetéből a ministerium az azokban megkívántató posta- és távirdai állomások lehető felállításáról, a hatóság pedig a gyógyfürdőkhez vezető utak jó karban tartásáról gondoskodik.

103. § Új építkezések gyógyfürdőkben husz évi adómentességet élveznek.

104. § Mindennemű fürdőben, a fürdőházak, ugyszintén a lak- és mellékhelyiségek a közegészségi feltételeknek megfelelő karban tartandók. Ennek ismételt figyelmen kívül hagyása esetén a fürdő bezáratását, a törvényhatóság meghallgatása után, a belügyminister elrendelheti.

105. § Gyógydíjak beszedése s gyógyalapok létesítése hatóságilag engedélyezhető.

Az e czimen begyűlt összeg kizárólag csak a fürdő emelésére használandó fel.

106. § A fürdők azon törvényhatóság felügyelete alá tartoznak, melynek területén vannak.

A törvényhatóság gondoskodik arról is, hogy a vagyontalanok a fürdők és gyógyforrások díjtalan használatában a lehetőség szerint részesíttessenek.

107. § Az ásványvizek töltése, tartása s a mesterséges ásványvizek elárusítása rendeleti uton szabályoztatik.

108. § Mesterséges ásványvizek csak hatósági engedély mellett vizsgát tett vegyész vagy gyógyszerésznek felügyelete s vezetése alatt készíthetők.

A szabályok ismételt meg nem tartása esetén az engedély megvonatik.

XV. FEJEZET

Eljárás a hullák körül, a temetkezésről és a temetőkről

109. § Halál esetében megállapítandó:

a) vajjon a halál valósággal bekövetkezett-e?

b) vajjon a haláleset nem valamely bűnös cselekvény eredmény-e

Egyáltalán minden megteendő, mit a közegészség megóvása követel.

110. § A halál bekövetkeztét bizonyító szakszerű halottkémlés az egész országra nézve kötelezőleg elrendeltetik, s a hatóságilag kirendelt halottkémlőnek a halált bizonyító írásbeli nyilatkozata előtt senkit eltemetni nem szabad.

A halottkémlés részletes szabályozása rendeleti uton történik.

Az ez iránti szabályokban foglalt esetek kivételével, az eltemetés a halál bekövetkeztétől számítandó 48 óra letelte előtt tilos.

111. § Orvosrendőri hullaboncolások eszközöndők:

a) talált hullákon;

b) járványos vagy ragályos betegségek megállapítása czéljából;

c) midőn a hatóság azt köztekintetekből szükségesnek tartja.

112. § Kórházakban és nyilvános gyógyintézetekben ápolt elhaltak hullái, ha azok közkieltségen ápoltattak, vagy ha hozzátartozóik nem ellenzik, - tudományos bonczvizsgálat alá vehetők.

113. § Minden halottat a törvény által vagy a szabályrendeletileg kitűzött időben el kell temetni, s ez rendszerint azon község területén eszközöndő, melyben a halál bekövetkezett.

114. § Ha a hulla szabályszerű eltemetését az arra kötelezett rokonok, testületek vagy egyesek a kellő időben nem teljesítik, azt az illető költségre a községi előljáróság tartozik teljesíttetni.

Teljes szegénység esetében, s ha temetésre köteles rokonok, testületek vagy egyesek nincsenek, a temetési költségek is a szegény-ügyet első sorban kezelő község terhére esnek.

115. § Ha a kellő időbeni eltemetést az erre hivatolt egyházi közeg gátolja, az szigoru feleletre vonandó.

116. § Minden község köteles egy, a helyi népesedési és egészségügyi igényeknek megfelelő, kellőleg berendezett községi temetőhelyet fentartani. E köteleesség alól csak az esetben engedtetik kivétel, ha a községben egy vagy több felekezeti oly temető létezik, melyekben a temetkezés szabadsága biztosítva van.

117. § A temetőhelyek felállítása, nagyobbitása, vagy bezáratása, továbbá a temetőknek a lakott házaktól való távolsága, fekvése, körülkerítése s fával beültetése, végre a sírok nagysága, mélysége s egymástóli távolsága, a különféle helyi viszonyok és a talaj minőségéhez képest - a jelen törvény keretén belül - rendeleti uton szabályoztatik.

118. § Elhagyott temetők beépítése csak az utolsó temetkezéstől számítandó 40 év lefolyta után engedhető meg.

Sírok vagy sírboltok kinyitása, valamint hullák kiásatása, csak hatósági engedély folytán, az eljárásnál az egészségügyi szempontból szükséges, rendeleti uton kiadandó szabályok szigoru megtartása mellett történhetik.

119. § Sírboltok a temetőkben csak hatósági engedély mellett állittathatnak fel. Az engedélynek magában kell foglalnia az építés körül megtartandó egészségügyi övrendszabályokat, valamint az eljárás tüzetes leírását, melyet egészségügyi szempontból minden egyes temetkezésnél megtartani kell.

120. § A városok és helységek bel- és külterületein épülő új templomokban temetkezés csak a 119. §-ban említett feltételek megtartásával engedhető meg.

A városok belterületein épülő új templomok körül sírkertek nem állithatók fel.

121. § A városok és helységekben már létező oly templomokban és azok körül levő sírkertekben, melyekben a temetkezés eddig tényleg szokásban volt, a temetkezés jövőre hatósági engedély mellett történhetik, mely csak az esetben adható meg, ha a temetkezés a közegészségi érdekek teljes megóvásával eszközölhető.

Ugyanez áll oly családi temetők vagy sírboltokra nézve, melyek a rendes temetőkön kívül, magánbirtokon szándékoltatnak felállittatni, vagy már tényleg léteznek.

122. § A temetők és sírboltok körüli azon egészségrendőri intézkedések, melyek a helyi viszonyok által igényelvék - a jelen törvény s annak alapján keletkezett kormányrendelet keretén belől - a községi, illetőleg köztörvényhatósági statutárius jog tárgyát képezik.

123. § Hullák elszállítása csak hatósági engedély folytán, az e részben fennálló övrendszabályok mellett történhetik. Oly hullákra nézve, melyek Ő Felségének másik állama, a külföldi államokba vagy viszont onnét ide szállittatnak, az eljárás a jelenben fennálló s esetről-esetre kötendő egyezmények által szabályoztatik.

Gyógyszerészeti ügy

124. § A gyógyszerészet, mint közegészségi intézmény, az állam felügyelete alatt áll.

E felügyeletet az állam a következőkre nézve gyakorolja:

- a) a gyógyszerészeti személyzet tudományos képzettségére;
- b) az államilag meghatározott árszabályzat megtartására és a gyógyszertárak kezelésére;
- c) a megkívántató helyiségek berendezésére s felszerelésére;
- d) a gyógyszerészi rendszabályban meghatározott könyvek vitelének helyességére nézve.

125. § A gyógyszerészek tartoznak a gyógyszerészet körül fennálló törvényeket és szabályokat pontosan megtartani.

A gyógyszertár tulajdonosa és kezelője, nem okleveles segédszemélyzetének a gyógyszerészet körébe vágó működéseért, ugyszintén a gyógyszerek jó minőségeért, tisztaságaért és helyes kiszolgáltatásaért a 7. §-ban kiszabott büntetés terhe alatt felelős.

Okleveles segédek saját működésükért első sorban maguk felelősek.

A gyógyszertár-tulajdonosoknak a kezelőkhöz való viszonya magán szerződés útján állapittatik meg.

Valamely gyógyszertár helytelen, szabályellenes kezelése esetében a törvényhatóság a gyógyszertár részére kezelőt, illetőleg új kezelőt rendel.

126. § Gyógyszereknek a gyógyászati cél elérésére megkívántató adagokban való eladására, kizárólag okleveles gyógyszertár-tulajdonosok vagy ezeknek meghatalmazott okleveles kezelői, ugyszintén a kézi gyógyszertár tartására feljogosított orvos, az állatokra nézve pedig az állat-orvosok vannak feljogosítva.

Hasonszenvi orvosok a gyógyszerek ősanyagait és ősoldatait szintén a rendes gyógyszertárakból tartoznak hozatni és rendelni, de a gyógyszerek ugynevezett hasonszenvi higitásait és dörzseit díjtalanul maguk is kiszolgáltathatják a betegeknek. Ez esetben a gyógyszer nevét és higitási fokát a gyógyszer tartalmazó üvegre, edényre vagy papírra feljegyezni tartoznak.

127. § Hitelezni a gyógyszerész csak sürgős veszély esetében köteles, melynek igazolása a rendelő orvos által történik.

A gyógyszerészek által szabályszerűen vezetett és kellőleg bélyegzett üzleti könyvek a többi kereskedelmi könyvekhez hasonló bizonyítási erővel bírnak.

128. § A gyógyszertárak gyógyszerészi szakértők által állami engedély folytán felállított közegészségi intézetek, s mint ilyenek az iparüzletek sorába nem tartoznak; mihez képest a gyógyszerészek az iparkamarai illetékek fizetésére nem köteleztethetnek.

129. § Gyógyszertárt csak az kezelhet, ki az ország területén érvényes gyógyszerész-tudori vagy gyógyszerész-mesteri oklevéllel van felruházva.

Az oklevelek érvényessége a 43., 44. és 45. §-ban foglalt határozmányok szerint állapittatik meg.

130. § A reáljogu gyógyszertárak, valamint eddig, ugy ezentul is szabadon eladhatók, örökölhetők és hagyományozhatók: szóval magánjogi szerződések és a fennálló szabályoknak megfelelő átruházások tárgyaivá tehetők.

131. § A gyógyszertár személyes üzleti joga a gyógyszertári jogositvánnyal felruházottnak személyéhez van kötve. Ily jogositvány el nem adható s nem hagyományozható.

Az átruházást azonban szintén csak személyes joggal a 129. § figyelembevételével a belügyminister engedélyezi.

Az engedély csak a törvényes kellék hiánya vagy bebizonyított erkölcsi megbizhatatlanság esetében tagadható meg.

132. § A gyógyszerész elhunytával a személyes gyógyszerészeti jogositvány hasznélvezete az özvegyre száll. Ha az özvegy gyermekei kiskorúsága alatt újra férjhez megy, vagy elhal, a jogositvány hasznélvezete a gyermekek nagykorúságáig ezekre száll át.

Ugy az özvegy, mint kiskoru gyermekek gyámja (utóbbi a gyámhatóság meghallgatásával) a 129. §-nak megfelelőleg okleveles kezelőt tartani köteles.

133. § Reálgyógyszertári jog ezentul nem adományozható.

134. § Uj gyógyszertár felállítását a törvényhatóság meghallgatása után a belügyminister engedélyezi.

Uj gyógyszertár felállításáért folyamodhatik:

a) valamely község;

b) okleveles gyógyszerész; - ez esetben az illető község véleménye meghallgatandó.

Az engedély csak akkor tagadható meg, ha tekintettel a népesség számára, az ott már fennálló gyógyszertárakra s a helyi viszonyokra, kellően kimutattatik, hogy az uj gyógyszertár elannyira felesleges, miszerint az ily uton megszorodott gyógyszertárak fennállását veszélyeztetné.

Ha az a) pont esetében a gyógyszertár felállithatása kimondatott, az iránt, hogy a községben azon gyógyszertár felállításának joga kinek engedélyeztessék, a törvényhatóság első tisztviselője által közzéteendő, előleges pályázat után és az érdekelt község meghallgatásával, a közigazgatási bizottság határoz s ezt a belügyministernek feljeleni.

135. § Fiók- és házi gyógyszertárak a szükséghez képest a törvényhatóságnak meghallgatásával a belügyminister által engedélyezhetők és a szükség elenyésztével vagy anyaggyógyszertárnak ottani felállításával megszüntetendők.

Ott, a hol gyógyszertár nem létezik, az orvosok kézi gyógyszertár tartására a törvényhatóság első tisztviselője által feljogosithatók, kötelesek azonban az e részbeni szabályokhoz alkalmazkodni.

Minden ily végérvényesen megadott engedély a belügyministernek bejelenendő.

136. § A gyógyszerek árát a magyar gyógyszerkönyvhez csatolt árszabályok által koronként a belügyminister szabályozza.

137. § Mindennemű gyógyszertárnak felállítására, áthelyezésére, berendezésére, felszerelésére s vizsgálatára, ugy szintén a gyógyszerészek működésére s eljárására vonatkozó részletes szabályok, jelen törvény keretében rendeleti uton bocsáttatnak ki.

138. § A gyógyszertárak hivatalos vizsgálatáért a gyógyszerészektől semminemű díjak nem szedhetők.

MÁSODIK RÉSZ

Közegészségügyi szolgálat

I. FEJEZET

Közegészségügyi szolgálat a községeknél

139. § A község végrehajtja jelen törvénynek, a kormánynak és a törvényhatóságnak a közegészségre vonatkozó, a törvények értelmében kiadott rendeleteit.

140. § Ezen kívül:

a) gondoskodik a községi vagyontalan és tébolydai ápolásra nem minősített elmebetegek, továbbá: a vagyontalan hülyék, siketnémák, vakok, nyomorékok, lelenczek és dajkaságba adottak orvosoltatása és eltartásáról;

b) gondoskodik a szükséges segély eléréséről betegülések és szüléseknél, valamint okleveles szülésznőknek szükség esetében községi költségen való képeztetéséről;

c) intézkedik a temetők és lehetőség szerint a halotti kamrák felállítása és felügyelete iránt;

d) gyakorolja választási jogát a törvények értelmében a községi egészségügyi személyzetet illetően.

E hatáskör minden községre, tehát olyanokra is kiterjed, melyek törvényhatóságot képeznek.

141. § A község következő rendőri teendőket teljesít:

a) őrködik a köztisztaság, a hússzemle, az áruba bocsátott tápszerek és italok, a közhasználatra szánt ivó-víz tisztaságának és ártalmatlanságának, továbbá a kutak, medenczék, vizek és vízvezetékek kellő fentartása s elrontásának megakadályozása, úgyszintén a halottkémllet és általában a helyi közegészségi teendők felett;

b) az e teendők szempontjából előforduló hiányokat, kihágásokat, a közegészségi ügyekben illetékes elsőfokú hatóságnak orvoslás, illetőleg megbüntetés végett bejelenti;

c) ily esetekben egyuttal lefoglalásokat tehet, és ott, a hol a törvény vagy az ennek alapján kiadott kormányrendelet szerint elkobzásnak van helye, azt, ha az eset körülményei közegészségi szempontból igénylik, végre is hajthatja;

d) a község vagy közegészségi kör területén tartózkodó élet- vagy testi biztonságát és egészségét veszélyeztető eseteknél, különösen hirtelen életveszélyeknél rögtön eljár.

E teendőket nagy és kis községekben a bíró és községi (kör-) jegyző, rendezett tanácsu városokban a rendőrkapitány, törvényhatósági joggal felruházott városokban a kapitánysági közegek, Budapesten pedig a fővárosi rendőrség végzi.

142. § Minden törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácscsal ellátott város, a Királyföldön, a törvényhatóságok székhelyeül szolgáló városok, továbbá minden község, mely 6000 lakossal bír, orvost tartani köteles.

Azt, hogy 6000 lakossal bíró községek szomszéd apróbb községekkel orvos tartása tekintetében egyesülhessenek, a helyi és vagyoni viszony tekintetbevételével a törvényhatóság állapítja meg.

A törvényhatóság intézkedik továbbá, hogy az ezeken kívüli községek, a mennyiben községi orvossal még ellátva nem lennének, 6000-tól 10,000 lélekszámig, orvos tartása tekintetében egy közegészségi körbe csopotosittassanak.

Oly községekben, melyek bármi oknál fogva egészségügyi körbe beosztathók nem lennének, a községi orvos teendőit a járásorvos végzi.

Ily községek azonban tartoznak a legközelebbi községi vagy járási fennálló vagy létesítendő kórház alapjának növeléséhez járulni.

E járulék fejében a község, lélekszám aránya szerint annyit fizet, mint a mennyivel a hozzá legközelebb eső, egészségügyi körbe beosztott község, lélekszám után orvostartás címén terhelve van.

Járási kórház létesítése céljából, orvos tartására kötelezett több község, vagy több egészségügyi kör egyesíthető.

143. § Az 1871:XVIII. tc. alapján megválasztott községi orvosok, hivatalukat jelen törvény életbelépte után is, választásuk idejére, megtartják. Ennek leteltével új választásnak van helye.

Már alkalmazásban volt községorvosok újra megválaszthatók, ha az 1871. évi XVIII. tc. 74. §-ban körülírt minősítvénnyel nem bírnak is.

Ezentúl községi orvosokul oly okleveles sebészek is megválaszthatók, kik három évi folytonos sebészi gyakorlatot képesek kimutatni.

Orvostudori oklevéllel bíró pályázóknak előny biztosíttatik.

Jelen törvény életbelépte után választott községi (kör-) orvosok hivatala állandó.

Fegyelmi tekintetben irányukban ugyanazon törvények alkalmazandók, melyek más községi tisztviselőkre nézve érvényesek.

144. § A községi orvos előzetes pályázat alapján választatik.

A községi, valamint a közegészségi körök orvosainak fizetését az illető községek képviselőtestületeinek, továbbá a kis és nagy községeket illetőleg, a járási tisztviselőnek, - rendezett tanácsu városokat illetőleg pedig, az alispánnak meghallgatásával és anyagi viszonyaikhoz képest, a törvényhatóság állapítja meg. Azt, hogy a körorvos melyik községben lakjék, annak fizetéséhez az egyesített községek mily mérvben járuljanak és választására nézve mily arányban vegyenek részt, a képviselőtestületek és a járási tisztviselő meghallgatása mellett esetről-esetre az alispán határozza meg; e határozat a törvényhatóság kebelében levő közigazgatási bizottsághoz felelbebezhető.

A fennebbi módon megállapított lakhely csak kölcsönös újabbi megállapodás után változtatható meg.

145. § A községi és körorvos, községének illetőleg községi körének helyi, közegészségi, orvosrendőri s orvostörvényszéki ügyeit végzi, és pedig:

1. a község, illetőleg a szövetkezet vagy egyesített községek szegényeit ingyen, a vagyonosokat pedig a díjazás iránt a községgel előlegesen kötött egyezség szerint orvosolja;

2. közegészségi és orvosrendőri szempontból felügyel a lelenczekre és a dajkaságra adottakra, ugyszintén a községi ápolás alatt levő elmekórosokra, hülyékre, siketnémákra és nyomorékokra;

3. a himlőoltást, a mennyiben ezt díjtalanul teljesíteni nem tartoznék, az országosan kiszabott díj mellett végzi;

4. a halottkémlést, a mennyiben külön halottkém felállítva nem volna, szegényeknél ingyen, vagyonosoknál megszabott díj mellett teljesíti;

5. a község, illetőleg a községek egészségügyi mozzanatait és változásait figyelemmel kísérvén, a felmerülő káros hatányok elhárítása iránt javaslatot tesz;

6. az orvosrendőri vizsgálatokat és egyéb teendőket díjtalanul, az orvostörvényszéki munkálatokat pedig az illető bíróság felhívása folytán meghatározott díj mellett teljesíti;

7. az életmentési eljárásnál közreműködik;

8. eljár mindazon ügyekben, a melyeket egyik vagy másik törvény, illetőleg szabályrendelet reá biz;

9. évnegyedenként egészségügyi jelentést tesz és minden előforduló közegészségi ügyet, valamint az orvosrendőri és orvostörvényszéki vizsgálatot, azonnal és körülményesen illetékes előljáróságának tudomására hozza.

Tisztán szakügyekben a járási orvossal közvetlenül érintkezik.

146. § Minden község, mely legalább 1500 lakost számlál, tartozik szülésznőt (51. §) alkalmazni.

Oly községek, melyek az említett lélekszámmal nem birnak, községi szülésznőt közösen alkalmazhatnak.

147. § A községi szülésznőt a községi egészségügyi bizottmány kijelölése alapján a község választja; hivatala állandó.

Fegyelmi tekintetben irányában ugyanazon törvények alkalmazandók, melyek a községi tisztviselőkre nézve érvényesek.

A község által fizetendő szülésznő évi járandóságát, a törvényhatóság jóváhagyásával, a község állapítja meg.

148. § A községi szülésznőnek kötelességében áll, minden vagyontalan szülő nőnek díjtalanul, a vagyonosoknak pedig községenként megszabott díj mellett segélyt nyújtani.

149. § Oly községekben, melyek saját orvossal birnak, közegészségügyi bizottság alakítandó.

Más községekben a bizottság feladatát a községi előljáróság teljesíti.

A községi közegészségügyi bizottság tagjai: a község orvosa, állatorvosa, a gyógyszerész; továbbá a lelkészek, jegyzők és tanítók, azonkívül a községben lakó legalább három értelmes és szakkedvelő egyén, kiket a községi képviselőtestület választ.

Elnökét a bizottság saját kebeléből választja.

150. § A községi egészségügyi bizottság véleményező és indítványozó testület, mely rendszerint csak az illető községnek tanácsával, illetőleg előljárással és ennek útján az elsőfoku hatósággal érintkezik.

151. § Veszélyes járvány idejében helyi járvány-bizottsággá alakul és a szükséges övrendszabályok kivételénél közreműködik.

Ily járványok idejében ez alkalomra oly községekben is, melyek egészségügyi bizottsággal nem bírnak, járványbizottságok alakítandók.

152. § A községi közegészségügyi bizottság hatásköréhez következők tartoznak:

a) véleményt ad a községtanács, illetőleg községi előljárással által hozzá intézett egészségügyi tárgyokban;

b) előterjesztést tesz a helyi közegészséget, a köztisztaságot, a himlőoltást, halottkémlést, húsvizsgálatot, tápszerek és italok vizsgálatát illető rendszabályok foganatosítása, nemkülönben a vakok, tébolydai ápolásra nem minősített elmebetegek, hülyék, siketnémák, nyomorékok, lelenczek és dajkaságba adottak nyilvántartása, felügyelete és esetleg orvosoltatása körül észlelt hiányok iránt;

c) véleményt ad a községi és községkórházi orvos- és szülésznői állományok betöltésénél.

II. FEJEZET

Közegészségügyi szolgálat a törvényhatóságoknál

153. § A jelen törvény által a törvényhatóságra ruházott teendőket, ugyszintén a belügyminister részéről a törvények alapján kiadott közegészségi szabályok és rendeleteknek foganatosítását a megyei, városi, kerületi, széki és vidéki törvényhatóságok eszközlik.

154. § A törvényhatóság és közegeinek hatásköre közegészségi ügyekben következőképp szabályoztatik:

A szolgabíróknak és az ezzel ugyanazon hatáskörrel bíró közegeknek mint közegészségi ügyekben elsőfoku hatóságnak teendői:(4. §)

a) megfigyeli mindazon mozzanatokot, melyek a közegészségügyre befolyással bírnak, s tapasztalatai folytán - a mennyiben lehetséges - saját hatáskörében intézkedik; ha pedig a teendők hatáskörén túl esnek, azok iránt a felsőbb hatósághoz jelentéseket, illetőleg javaslatot tesz;

b) felügyel az orvosrendőri szabályoknak hatósága területén való foganatosítására, utcák, utak, terek, közgyűlhelyek és a kéjelgési ügy körül; felügyel továbbá arra, hogy az egészségi szabályok megtartassanak, tanintézetek, gyárak, iparüzletek, lakások, ürülékek, csatornák és emésztőgödrök, nemkülönben folyó-, álló- és ivóvizek, élelmi- és tápszerek, szeszes és más italok, a hús-szemle, főző- és más edények, a nyilvános fürdő-intézetek, valamint a vágóhidak és az állati hullák körül; az e részben tapasztalt hiányok elhárítása iránt intézkedik;

c) felügyel arra, hogy a szükséges segélyről betegülések és szüléseknél, ugyszintén hirtelen életveszélyeknél hatósága területén mindenütt gondoskodva legyen és az e részben megkívántató oktatás megadassék;

d) nyilvántartja a hatóság területén létező lelenczeket, siketnémákat, elmekórosokat, bárgyukat, dajkaságba adottakat és azok tartása és ápolására, valamint a vagyontalan betegek gyógyítására felügyel, illetőleg a helyi viszonyokhoz képest eljár;

e) eljár a hatósága területén létező gyógyszerárak vizsgálata körül (156. 162. §);

f) a köztekinteteknél fogva megkívántató orvosrendőri bonczolatok teljesítését elrendeli (111-ik § c);

g) hullaszállítási engedélyt ad a község, illetőleg város egyik temetőjéből a másikba (157-ik § g), a járás egyik községéből a másikba, és a törvényhatóság területén lévő más járásba szállítani szándékolt hullákra nézve;

h) mesterséges ásványvizek gyártásának engedélyezésére nézve véleményt ad;

i) sebészi műhelyek felállítását engedélyezi;

k) rendelkezik járása területén azon ügyekben, melyekre nézve az intézkedési jog jelen törvény első része által általánosságban a hatóságra ruházott, a mennyiben jelen törvény második részében erre más község nem jelöltetett ki;

l) eljár mindazon ügyekben, a melyek valamely törvény vagy szabályrendelet által reá bízottak;

m) tartozik a községekben személyesen megjelenni, a helyi körülményekről és szükségletekről személyesen ismereteket szerezni, ennek alapján intézkedni s a foganatosítást személyes meggyőződés útján ellenőrizni.

Intézkedései a törvényhatóság első tisztviselőjéhez felelősek.

155. § A szolgabírónak, mint elsőfoku hatóságnak szakközege a járási orvos, kinek véleménye rendszerint előzetesen meghallgatandó.

Választása a tiszti főorvoséhoz hasonló módon (161. §) történik, fegyelmi tekintetben irányában ugyanazon törvények alkalmazandók, melyek más törvényhatósági tisztviselőkre nézve érvényesek.

A járási orvos tartozik járása területén lakni.

A járási orvos teendőit a fővárosban a kerületi orvosok, törvényhatósági joggal felruházott városokban a városi orvosok, rendezett tanácsú városokban pedig a községi orvosok teljesítik.

A fővárosi kerületi orvosok, valamint a törvényhatósági joggal felruházott városok tiszti orvosai egyuttal a községi orvos teendőit is végzik.

156. § A járási orvos működési köre a következő:

a) minden közegészségügyi tárgy fölött őrködik és a tapasztalt hiányok elhárítása céljából az elsőfoku hatóságnak jelentést tesz, illetőleg tiszti köréhez szabott módon közreműködik;

b) ügyel a lakhelyek és épületek közegészségi feltételeire, az egészséget és életet veszélyeztető iparüzletek, gyárak berendezése, elhelyezése és terményeinek eladása körül szükséges óvrendszabályokat hoz javaslatba;

c) ügyel a hatósága területén létező egészségügyi és jótékony-, köz- és magán-intézetekre;

d) ügyel a nyilvános élelmezés egészségügyi feltételeire, névleg a tápszerek és italok minőségére;

e) ügyel a lelenczek és dajkaságba adottak iránti rendszabályok végrehajtására;

f) figyelme tárgyát képezik hatósága területének fürdőintézetei és gyógyvizei;

g) ügyel a vagyontalan betegek gyógyításának eszközzésére;

h) himlőoltást teljesít és a himlőmagnak évenkénti fentartásáról gondoskodik;

i) a járványos és ragályos betegségeket az elsőfoku hatóságnak azonnal bejelenti és ennek kiküldetése folytán, sürgős esetekben pedig a nélkül, a helyszínén megjelen és a fennálló szabályok értelmében intézkedik;

j) vizsgálja közegészségügyi szempontból a népiskolákat;

k) teljesíti az orvosrendőr-vizsgálatokat és az orvostörvényszéki bonczolatokat, ez utóbbiakat a megszabott díjak mellett;

l) ügyel a halottkémlés kezelésére és a nem-orvos halottkémekeket oktatja;

m) a járás területén létező gyógyszertárak vizsgálatánál (154., 162. §) s kirendeltetése esetén az ujonczozási bizottmányokban közreműködik;

n) ügyel a méreg- és gyógyanyagokkal való kereskedésre és kezelésre;

o) a letelepedő orvosokat a tiszti főorvosnak bejelenti;

p) némely községben (142. §) a községi orvos teendőit végzi;

q) eljár mindazon ügyekben, melyeket valamely törvény vagy szabály reá bíz, vagy a melyekre nézve a tiszti főorvos akadályoztatása esetén, kirendeltetik;

r) működési területéről évnegyedenként egészségügyi jelentést tesz a törvényhatóság első tisztviselőjéhez az elsőfoku hatóságnak útján.

Tisztán szakügyekben a tiszti főorvossal közvetlenül érintkezik.

157. § A törvényhatóság első tisztviselőjének teendői:

a) Felügyel arra, hogy a közegészségügyi szabályok a törvényhatóság egész területén az alantas közegek által pontosan kezeltessenek és végrehajtsanak.

E végből koronként és esetről-esetre jelentéstételt rendel el, sőt a fenforgó körülményekhez képest, vizsgálat és személyes meggyőződés szerzése végett, időnként egyik vagy másik községben meg is jelenik;

b) intézkedik számos egyének szűkebb lakásokban való összezsufolásának megakadályozása végett.

Budapesten erre nézve a fővárosi tanács az illetékes és ennek intézkedései ellen a felfolyamodás a közmunkák tanácsához s innét a határozatok eltérése esetében a belügyministerhez történik;

c) megállapítja a járvány létét, valamint annak megszüntét és ez ügyben, ugyszintén a tájkórok megelőzése és tovább terjedésének lehető megakadályozása iránt, intézkedik;

d) intézkedik a tanintézetek, gyógyszertárak, községi és hatósági fogházak megvizsgálása iránt egészségügyi tekintetből;

e) intézkedik a tanodák bezáratása iránt a 33-34. §-ok eseteiben;

f) felügyel a törvényhatóság területén létező egészségügyi-, jótékony-, köz- és magánintézetekre (60. §);

g) engedélyezi a hullaszállítást más törvényhatóság területére, Budapesten ezen kívül a főváros egyik temetőjéből a másikba;

h) orvosoknak kézi gyógyszertárt engedélyez (135. §), ugyszintén gyógyszertárak részére a 125. § esetében kezelőt rendel;

i) kinevezi a községi kórházak orvosi személyzetét;

k) intézkedik a 144. § értelmében a körorvosok lakása, fizetése és választása tárgyában s megállapítja a himlőoltási köröket (162. §);

l) engedélyezi a fürdői gyógydíjak szedését, intézkedik a gyógyfürdőknek szegények általi használhatása iránt (106. §), s engedélyt ad a mesterséges ásványvizek készítésére;

m) eljár mindazon ügyekben, melyeket valamely törvény vagy szabályrendelet reá biz;

n) másodfokulag határoz az elsőfoku hatóság intézkedései ellen hozzá benyújtott felfolyamodások iránt.

Ezen, valamint saját intézkedései, a közigazgatási bizottsághoz felebbezhetők.

158. § A közigazgatási bizottság másodfoku határozatai a felek által a belügyministerhez csak akkor felebbezhetők, ha azok az elsőfoku határozatoktól eltérnek.

A közigazgatási bizottságnak harmadfokulag hozott határozatai ellen felebbezésnek a felek részéről helye nincs, a főispán azonban feljogosittatik, hogy a közigazgatási bizottság bármely határozatát, ha ezt az államérdek kívánja, a belügyministerhez felebbezhesse.

A főispán azonban feljogosittatik, hogy a közigazgatási bizottság bármely határozatára nézve, ha azt az állam érdeke kívánja, a belügyministerhez felterjesztést tehessen.

159. § A törvényhatósági közgyűlés hatásköre.

a) A közegészségi tárgyak iránt törvény határai között és figyelemmel az 1870. évi XLII. törvénycikk 5., 6., 7. §-aiban, és az 1872. évi XXXVI. törvénycikk 6., 7. és 8. §-aiban foglalt határozatokra, szabályrendeleteket alkothat;

b) az illető közegek meghallgatásával, intézkedik az egészségre ártalmas posványok és mocsárok lecsapolása, vagy kiszáritása, növényzet ültetése, a csatornázási vagy más idevágó rendszer behozatalának tárgyában;

c) gondoskodik az egészségi állapot hiányainak elhárítására szükséges rendkívüli módokról (9. §);

d) kihirdeti a letelepülő orvosi személyzet és szülésznők okleveleit, az okirat hiányossága miatt az orvosi gyakorlat megtagadása, illetőleg betiltása iránt intézkedik;

e) a közegészségügyi köröket, nemkülönben a községi (kör-) orvosok fizetését megállapítja és a bábák járandóságát jóváhagyja (142., 144., 147. §);

f) intézkedik, hogy a községekben okleveles bábák alkalmazása lehetővé tétessék.

Intézkedései ellen a felelősség az *e)* pont alatti esetek kivételével, melyekben felfolyamodásnak helye nincs, a belügyministerhez intézendő. A *b)* pontra vonatkozólag azonban Budapestre nézve az 1870:X. törvénycikk rendelkezései ezentúl is fentartatnak.

160. § A törvényhatóságok első tisztviselői, tanácsai és a közgyűlések, közegészségi ügyekben rendszerint szakértők előzetes meghallgatása után járnak el, mely czélból a törvényhatóságnál tisztii főorvosok alkalmaztatnak s közegészségi bizottságok alakíttatnak.

161. § A tisztii főorvosok a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870:XLII. törvénycikk 65., 66., 67. és 68. §-a értelmében, azonban a törvényhatósági egészségügyi bizottság előzetes meghallgatásával választatnak.

Fegyelmi tekintetben irányukban ugyanazon törvények alkalmazandók, melyek más törvényhatósági tisztviselőkre nézve érvényesek.

A törvényhatósági közigazgatási bizottságban a tisztii főorvos közegészségi ügyekre nézve előadóként működik.

162. § A tisztii főorvost ugyanazon felügyeleti hatáskör illeti, a törvényhatóság egész területére nézve, mint a járási orvost a járás területét illetőleg, azonkívül:

a) felügyel, hogy a himlőoltás a járási és községi orvosok által kellőleg foganatosíttassék, s a himlőmag évenként fentartassék.

Indítványt tesz az alispánnak a himlőoltási körök beosztása iránt;

b) indítványba hozza a helyi járvány és ragályos kórok megelőzésére szolgáló intézkedéseket;

c) járványos és ragályos betegségek alkalmával lehetőleg személyesen a hely színén megjelenvén, az elrendelendő óv- és gyógyintézkedések iránt javaslatot tesz, halasztás veszélyénél pedig, saját felelőssége mellett, a fennálló törvények és szabályok szerint intézkedik s erről egyuttal az alispánt (polgármestert) értesíti;

d) felügyel a hatósága területén levő összes orvosi és egészségügyi személyzetre;

e) a letelepedő orvosok és bábák okleveleit megvizsgálja, láttamozza, beiktatja és kihirdetés végett a törvényhatóságnak bejelenti; azoknak hiányossága esetére az eljárás iránt indítványt tesz; szülészettel foglalkozni óhajtó nőknek oktatást ad;

f) a kuruzslás s egészségre veszélyes szokások, babonák, előítéletek kiirtására javaslatokat tesz és sürgős esetekben azonnal is intézkedik;

g) ellenőrzi a vagyontalan betegek közkölségéni gyógykezelését, orvosi szempontból;

h) vizsgálja törvényhatósága területén a tanintézetek, községi és hatósági fogházak, kórházak, köz- és magán-intézetek egészségügyi viszonyait, valamint a gyógyszertárakat (154., 156. §);

i) ujonczozási bizottmányokban kirendeltetése esetében közreműködik;

k) teljesíti az orvos-rendőri vizsgálatokat és az orvos-törvényszéki bonczolatokat, ez utóbbiakat a megszabott díj mellett;

l) havonként egészségügyi jelentést tesz a közigazgatási bizottsághoz;

m) általában teljesít mindent, mit törvény vagy szabályrendelet hatásköréhez utasít.

163. § Minden törvényhatóságban egészségügyi bizottság alakíttatik; ennek tagjai; a főorvosokon kívül, minden hatósági orvos és hatósági állatorvos, a honvédszászlóalji főorvos, egy mérnök, egy építész és egy gyógyszerész; többi tagjai a fentebbiekhez hasonló számban, a törvényhatósági bizottság tagjaiból állanak.

Elnökét az egészségügyi bizottság az utóbbnevezett tagok közül maga választja.

A mérnököt, építészt és gyógyszerészt a közigazgatási bizottság jelöli meg.

A törvényhatósági bizottság tagjai az egészségügyi bizottság tagjaivá a közgyűlés által választatnak.

E tagok a törvényhatósági bizottság háromévenkénti kiegészítése alkalmával visszalépnek, azonban - ha a törvényhatósági bizottság tagjai maradtak - újra megválaszthatók.

Budapesten az egészségügyi bizottság az 1872. évi XXXVI. törvénycikk értelmében alakítandó.

164. § A törvényhatósági egészségügyi bizottság tanácskozó, véleményező és indítványozó testület, mely rendszeren egyedül illető hatóságával érintkezik.

Veszélyes járványok alkalmával a törvényhatósági egészségügyi bizottság járványbizottsággá alakul, mely esetben az elnökséget az alispán, illetőleg polgármester, avagy ezeknek helyettese veszi át; az ekként alakított járványbizottság a szükséges övrendszabályok elrendelésére, illetőleg kivitelére, valamint a belügyministeriummal és más hatósággal való közvetlen érintkezésre felhatalmaztatik.

Határozatai a ministeriumhoz csak birtokon kívül felelbevezhetők.

Budapesten a járvány-bizottság támogatására a kerületi előljárók elnöklete alatt, külön helyi járvány-bizottságok alakíthatók, melyeknek részletes teendői esetről-esetre a járvány minőségéhez és terjedelméhez képest, a törvényhatósági járvány-bizottság által határozatnak meg.

III. FEJEZET

Központ

165. § Az összes közegészségi ügyet a belügyminister vezeti és az ország közegészségi viszonyairól az országgyűlésnek évenként jelentést tesz.

166. § A vezetése alatti ministerium közegészségi osztályában állandóan alkalmazott orvosok a többi államhivatalnokokkal egyenlő jogokban és elbánásban részesülnek.

167. § A belügyminister felügyeletet gyakorol, intézkedik, felfolyamodások felett végsőfokulag dönt, szabályrendeleteket bocsát ki és engedélyeket ad mindazon ügyekben, a melyeket jelen törvény mint hatásköréhez tartozókat jelöl ki.

168. § A belügyminister bármely közegészségi ügyben és bárhová kormány-biztosokat küldhet oly czélból, hogy a jelen törvény korlátain belől kiadott utasításainak érvényt szerezzen.

169. § A közegészségi ügyek tudományos tárgyalása céljából egy véleményező s indítványozó testület állittatik fel, melyben minden, ez irányban jelentékeny szakma képviselve legyen.

E testület czíme:

„Országos közegészségi tanács.”

E testület tagjai nem tisztviselők; a közegészségi ügyekre nézve csak véleményt adnak, de közigazgatási ügyek elintézésére s végrehajtására hivatva nincsenek.

A minister közegészségi ügyekben egyéb szakértő és tudományos testületeket is meghallgathat.

170. § Az országos közegészségi tanács feladata:

1. a véleményezés a kormány által hozzá intézett tárgyakban;
2. a közegészség emelésére, fertőző, átörökölhető és járványos kórok meggátlására s általán az orvosi, állatgyógyászati, gyógyszerészeti, fürdőszeti s orvostörvényszéki ügy javítására, illetőleg rendezésére vonatkozó rendszabályok indítványozása;
3. Felülvéleményezés a hozzáutasított orvos-törvényszéki esetekben;
4. véleményezés orvosi műhibák felett;
5. véleményezés a kormány által állami közgyógyintézeteknél alkalmazandó orvosi személyek iránt;
6. gyógyszerkönyv és árszabály-tervezetének szerkesztése.

171. § Az országos közegészségi tanács e törvény életbeléptetése után következőkép szerveztetik:

Az országos közegészségi tanácsot képezik:

- egy elnök;
- egy másodelnök;
- egy jegyző; és:

tizenkét rendes tag, továbbá rendkívüli tagok határozatlan számban.

Az egyes ministeriumok egészségügyi előadói a tanácskozásban, mint rendes tagok vesznek részt.

Jegyzőt az országos közegészségi tanács maga választ.

Az országos közegészségi tanács kebelén kívül álló szakértők tárgyalásra szintén felkérhetnek és a minister beleegyezésével, külön munkálatok kidolgozásával is megbizathatnak.

Az országos közegészségi tanács elnökét a tagok által történt hármaskijelölés alapján, a belügyminister ellenjegyzése mellett Ő Felsége, - a tanács másodelnökét és tagjait a belügyminister nevezi ki.

172. § Az elnökök és jegyző működése hat évig tart. Ezen idő leteltével újra kinevezhetők, illetőleg megválaszthatók.

A többi tizenkét rendes tag egy harmad része minden három év leteltével sorsolás útján kilép; a kilépők újra kinevezhetők.

173. § A tanács költségei a kormány javaslatára az állami költségvetés megállapítása alkalmával határozatnak meg.

174. § Az országos közegészségi tanács a belügyminister alatt áll s közvetlen ezzel, állategészségi és szabadalmi ügyekben a kereskedelmi ministerrel orvostörvényszéki felülvélemények, valamint az orvosi műhibák véleményezése tárgyában pedig az illető kir. bíróságokkal érintkezik.

Az ügymenetet és a tanácskozás rendjét a tanács maga határozza meg s a belügyministerhez felterjeszti.

175. § Jelen törvény életbeléptével az ezzel ellenkező törvények vagy szabályzatok érvényen kívül helyeztetnek.

176. § Jelen törvény életbeléptetése idejének meghatározásával és végrehajtásával a belügyminister bizatik meg.

TARTALOMJEGYZÉK

1876. évi XIV. törvénycikk	1
a közegészségügy rendezéséről	1
ELSŐ RÉSZ	1
Egészségügyi intézkedések	1
I. FEJEZET	1
Általános határozatok	1
II. FEJEZET	2
Intézkedések a közegészség előmozdítására és megőrzésére	2
III. FEJEZET	4
Intézkedés a gyermekek és iskolák iránt	4
IV. FEJEZET	5
Az állami fegyházakról és a börtönökről	5
V. FEJEZET	5
Segélynyújtás balesetek alkalmával	5
VI. FEJEZET	6
Orvosi gyakorlat	6
VII. FEJEZET	6
Szülésznői gyakorlat	6
VIII. FEJEZET	7
Kuruzslás	7
IX. FEJEZET	7
Kórházak és gyógyintézetek	7
X. FEJEZET	8
Tébolydai ügy	8
XI. FEJEZET	9
Vasuti és hajózási közegészségügy	9
XII. FEJEZET	9
Járványok és ragályok	9
XIII. FEJEZET	11
Védhimlőoltás	11
XIV. FEJEZET	11
Gyógyfürdők és ásványvizek	11
XV. FEJEZET	12
Eljárás a hullák körül, a temetkezésről és a temetőkről	12
XVI. FEJEZET	13
Gyógyszerészeti ügy	14
MÁSODIK RÉSZ	15
Közegészségügyi szolgálat	15
I. FEJEZET	15
Közegészségügyi szolgálat a községeknél	15
II. FEJEZET	18

Közegészségügyi szolgálat a törvényhatóságoknál	18
III. FEJEZET	22
Központ	22